

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

COMBAT HORTING AND ACTIVITIES OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

ІРПІНЬ – 2021

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

**04–05 січня 2021 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 09.01.2021 № 8).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – 1738 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ЗМІСТ

Єрмоєнко Е. А. Гармонійний розвиток дитини як мета бойового хортингу	10
Кукушкін К. М., Єрмоєнко Е. А., Самоха І. М. Військово-патріотичне виховання та спортивно-прикладна підготовка учнів засобами бойового хортингу	29
Єрмоєнко Е. А. Моральний розвиток особистості спортсмена у системі бойового хортингу	44
Зверєв А. В., Єрмоєнко Е. А., Вехтєв В. В. Оптимальна рухова діяльність спортсменів різного віку на оздоровчих заняттях з бойового хортингу	62
Єрмоєнко Е. А. Гуманітарна значимість фізичної культури спортсменів бойового хортингу	79
Вехтєв В. В., Єрмоєнко Е. А., Кукушкін К. М. Прожиття військової служби учнями бойового хортингу за вимогами законодавства України	99
Карасевич С. А., Єрмоєнко Е. А., Бабурнич С. А. Формування у юного спортсмена бойового хортингу культури здорового та безпечного життя	116
Єрмоєнко Е. А. Виконання військового обов'язку в запасі спортсменами бойового хортингу, які пройшли військову службу	133
Єрмоєнко Е. А. Забезпечення духовних потреб юного спортсмена бойового хортингу в процесі сімейного виховання	148
Сандул Є. С., Єрмоєнко Е. А., Карасевич С. А. Бойовий хортинг: функції та особистісні здібності тренера-викладача	167
Самоха Д. М., Єрмоєнко Е. А., Кіблицький Р. В. Педагогічні підходи у формуванні особистісних якостей під час військово-патріотичної роботи зі спортсменами бойового хортингу	187
Сазонова Т. В., Єрмоєнко Е. А., Каменюка О. В. Особливості військово-патріотичного виховання юних спортсменів бойового хортингу у закладах загальної середньої освіти	203
Самоха І. М., Єрмоєнко Е. А., Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг у забезпеченні фізичного і духовного розвитку особистості	222
Карасевич С. А., Єрмоєнко Е. А., Близнюк О. В. Планування уроку з військово-патріотичного виховання школярів за методикою бойового хортингу	241
Сокол Є. М., Єрмоєнко Е. А., Гречаний О. М. Класифікація захватів технічного розділу системи бойового хортингу	260
Єрмоєнко Е. А. Класифікація вольових якостей спортсмена бойового хортингу	280

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДУХОВНИХ ПОТРЕБ ЮНОГО СПОРТСМЕНА БОЙОВОГО ХОРТИНГУ В ПРОЦЕСІ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ Збройних Сил України, учасник бойових дій.

Анотація. У даній науковій статті проаналізовано аспекти забезпечення духовних потреб юного спортсмена бойового хортингу в процесі сімейного виховання, виховання юних спортсменів бойового хортингу в різних за структурою сім'ях, методи та форми підготовки спортсменів із застосуванням засобів сучасного національного виду спорту бойового хортингу та підходи до визначення сутності, змісту і завдань сімейного виховання юних спортсменів. Розглянуто напрями і критерії виховання дитини в родині. Наголошується на тому, що глибокий постійний психологічний контакт із дитиною – це універсальна вимога до виховання, яка в однаковому ступені може бути рекомендована всім батькам, контакт необхідний у вихованні кожної дитини в будь-якому віці. Саме відчуття і переживання контакту з батьками дають дітям можливість відчутти й усвідомити батьківську любов, прихильність і турботу. Пропонується розширити розділи програми підготовки із загальної та спеціальної витривалості, швидкісно-силових якостей, використовувати методики підготовки спортсменів бойового хортингу високої кваліфікації, але із залученням батьків до процесу підготовки юних спортсменів бойового хортингу. Зазначено, що найбільш істотна характеристика діалогічного спілкування, що виховує, полягає у встановленні рівності позицій дитини і дорослого. Досягти цього в повсякденному сімейному спілкуванні з дитиною дуже важко. Звичайно стихійно виникла позиція дорослого – це позиція «над» дитиною. Дорослий має силу, досвід, незалежність – дитина фізично слабша, недосвідчена, цілком залежна. Всупереч цього батькам необхідно постійно прагнути до встановлення рівності. Показані напрями підвищення ефективності виховного процесу із залученням батьківського колективу спортивної секції. Надано рекомендації щодо застосування засобів і методів забезпечення духовних потреб юного спортсмена бойового хортингу в процесі сімейного виховання і підготовки юних спортсменів у різних за складом сім'ях, використовуючі специфічні родинні стосунки і залучаючи учнів і педагогів спортивних секцій і гуртків закладів освіти.

Ключові слова: духовні потреби, бойовий хортинг, сімейне виховання, юні спортсмени, підготовка спортсменів, батьківський приклад.

Актуальність наукового дослідження. Особливості виховання єдиної дитини в родині є найбільш класичним і вивченим, але для виховання юного спортсмена є свої особливості. На цей рахунок існує дві найбільш розповсюджені точки зору. Перша: єдина дитина виявляється більш емоційно стійкішою, ніж інші діти, тому, що не знає хвилювань, пов'язаних із суперництвом братів чи сестер. Друга: єдиній дитині приходится переборювати більше труднощів, ніж звичайно, щоб придбати психічну рівновагу, тому що їй не дістає брата чи сестри [1–12; 19–31]. Що б там не говорили психологи, життя однієї – єдиної дитини в родині нерідко складається так, що підтверджує саме цю, другу, точку зору. Труднощі, однак, не є абсолютно неминучими, і проте зустрічаються настільки часто, що було б нерозумно не зважати на них уваги. Безперечно, батьки, які мають єдину дитину, звичайно приділяють їй надмірну увагу. Вони занадто піклуються про дитину тільки тому, що вона у них одна, тоді як насправді вона всього лише перша.

І дійсно, деякі з нас здатні спокійно, зі знанням справи звертатися з первістком так, як ми тримаємося потім з наступними дітьми. Головна причина тут – недосвідченість.

Є, однак, й інші підстави. Якщо не торкатися деяких обмежень фізичного порядку, одних батьків лякає відповідальність, інші побоюються, що народження другої дитини позначиться на їхньому матеріальному становищі, треті, хоча ніколи не визнаються в цьому, просто не люблять хлопців, і їм цілком достатньо одного сина чи однієї доньки.

Деякі перешкоди психічному розвитку дітей мають зовсім визначену назву – тепличні умови, коли дитину пестять, ніжать, балують – одним словом, носять на руках. Через надмірну увагу психічний розвиток її неминуче сповільнюється. У результаті надмірної поблажливості, якою ми оточуємо її, вона неодмінно зіткнеться з дуже серйозними труднощами і розчаруванням, коли опиниться за межами домашнього кола, оскільки і від інших людей буде очікувати уваги, до якої звикла у хаті батьків [13].

З цієї ж причини вона занадто серйозно стане відноситися і до самої себе. Саме тому, що її власний кругозір занадто малий, багато дріб'язків покажуться їй занадто великими і значними. У результаті, спілкування з людьми буде для неї набагато скрутніше, ніж для інших дітей. Вона почне уникати контактів, усамітнюватися. Їй ніколи не доводилося поділяти з братами чи сестрами батьківську любов, не говорячи вже про ігри, свою кімнату, одяг, і їй важко знайти загальну мову з іншими дітьми і своє місце у дитячому співтоваристві.

Як запобігти цьому? За допомогою другої дитини – скажуть багато хто з вас. І це вірно, але якщо деякі особливі проблеми і можна вирішити подібним шляхом, то де впевненість, що варто народити ще одну дитину, як ми відразу ж досягнемо повної адаптації першої. У будь-якому випадку потрібно всіма силами переборювати наше прагнення рости дитину в тепличних умовах. Можна затверджувати, що виховання єдиного сина чи єдиної доньки набагато більш важка справа, ніж виховання декількох дітей.

Навіть у тому випадку, якщо родина випробує деякі матеріальні утруднення, не можна обмежуватися однією дитиною. Єдина дитина дуже скоро стає центром родини. Турбота батька і матері, що зосереджена на цій дитині, звичайно перевищує корисну норму. Любов батьківська в такому випадку відрізняється відомою нервозністю. Хвороба цієї дитини чи смерть переноситься такою родиною дуже важко, і страх такого нещастя позбавляє батьків спокою. Дуже часто єдина дитина зникає до свого надзвичайного стану і стає дійсним деспотом у родині. Для батьків дуже важко буває загальмувати до неї свою любов і свої турботи, і волею-неволею вони виховують егоїста.

Виклад основного матеріалу. Для розвитку психіки кожна дитина вимагає щиросердечного простору, у якому вона змогла б вільно пересуватися. Їй потрібна внутрішня і зовнішня воля, вільний діалог з навколишнім світом, щоб її не підтримувала постійно рука батьків. Дитині не обійтися без забрудненого обличчя, розірваних штанів і бійок.

Єдиній дитині часто відмовлено у такому просторі. Усвідомлено чи ні, їй нав'язують роль зразкової дитини. Вона повинна особливо чемно вітатися, особливо виразно читати вірші, вона повинна бути зразково чепурною і виділятися серед інших дітей. Щодо неї будуються честолюбні плани на майбутнє [14–18]. За кожним проявом життя ведеться спостереження уважно, із заклопотаністю. Таке відношення до неї несе небезпеку, що єдина дитина перетвориться у розпечену, несамостійну, невпевнену в собі, таку, яка переоцінює себе. Але цього можна уникнути, якщо дотримуватися одного простого правила, у родині, де росте одна дитина: тільки ніякої винятковості.

Специфіка виховання юного спортсмена в багатодітній родині

Виховний потенціал багатодітної родини має свої позитивні і негативні характеристики, а процес соціалізації дітей – свої труднощі, проблеми.

З одного боку, тут, як правило, виховуються розумні потреби й уміння рахуватися з нестатками інших; ні в кого з дітей немає привілейованого положення, а виходить, немає ґрунту для формування егоїзму, асоціальних рис; більше можливостей для спілкування, турботи про молодших, засвоєння моральних і соціальних норм і правил гуртожитку; краще можуть формуватися такі моральні якості, як чуйність, людяність, відповідальність, повага до людей, а також якості соціального порядку – здатність до спілкування, адаптації, толерантність. Діти з таких родин виявляються більш підготовленими до подружнього життя, вони легше переборюють рольові конфлікти, пов'язані із завищеними вимогами однієї людини до іншої і заниженими вимогами до себе.

Однак процес виховання в багатодітній родині не менш складний і суперечливий. По-перше, у таких родинах дорослі досить часто втрачають почуття справедливості по відношенню до дітей, виявляють до них неоднакову прихильність і увагу. Скривджена дитина завжди гостро відчуває дефіцит тепла й уваги до неї, по-своєму реагуючи на це: в одних випадках супутнім психологічним станом для неї стає тривожність, почуття ущербності та невпевненості у собі, в інших – підвищена агресивність, неадекватна реакція на життєві ситуації.

Для старших дітей у багатодітній родині характерна категоричність у судженнях, прагнення до лідерства, керівництво навіть у тих випадках, коли для цього немає потреб. Усе це звичайно, ускладнює процес соціалізації дітей. По-друге, у багатодітних родинах різко збільшується фізичне і психічне навантаження на батьків, особливо на матір. Вона має менше вільного часу і можливостей для виховання дітей і спілкування з ними, для прояву уваги до їх інтересів. На жаль, діти з багатодітних родин частіше стають на соціально небезпечний шлях, майже в 4 рази частіше, ніж діти з родин інших типів.

Багатодітна родина має менше можливостей для задоволення потреб та інтересів дитини, якої і так приділяється значно менше часу, ніж в родині з однією дитиною, що, природно, не може не позначитися на її розвитку. У цьому контексті рівень матеріальної забезпеченості багатодітної родини має дуже істотне значення. Моніторинг соціально-економічного потенціалу родин показав, що більшість багатодітних родин в Україні живе нижче межі бідності.

Виховання спортсмена бойового хортингу у неповній родині

Дитина завжди глибоко страждає, якщо валиться сімейне вогнище. Поділ родини чи розлучення, навіть коли усе відбувається найвищою мірою чемно і поштиво, незмінно викликає в дітей психічний надлам і сильні переживання.

Дитина відчуває відсутність батька, навіть якщо не виражає відкрито свої почуття. Крім того, вона сприймає відхід батька як відмовлення від неї. Дитина може зберігати ці почуття багато років.

Після розлучення батько регулярно відвідує дитину. В усіх випадках це дуже глибоко хвилює її. Якщо батько виявляє до неї любов і великодушність, розлучення виявиться для дитини ще болісніше і незрозуміліше. Крім того, вона з недовірою й образою буде дивитися на матір. Якщо ж батько тримається сухо й відчужено, дитина почне запитувати себе, чому, власне, вона повинна з ним бачитися, і в результаті в неї може зародитися комплекс провини. Якщо батьки охоплені ще й бажанням мстити один одному, вони заповнюють свідомість дитини шкідливою дурницею, лаючи один одного і підриваючи тим самим психологічну опору, яку звичайно дитина одержує в нормальній родині.

У цей період дитина може, скориставшись розколом родини, зіштовхувати батьків один з одним і витягати нездорові переваги. Змушуючи їх заперечувати свою любов до неї, дитина буде змушувати їх балувати себе, а її інтриги й агресивність згодом можуть навіть викликати їхнє схвалення [32–47]. Відносини дитини з товаришами нерідко псуються через недоречні питання, плітки та її небажання відповідати на розпити про батька. На дитині, так чи інакше, відбиваються страждання і переживання матері.

Що можна зробити, щоб допомогти дитині у неповній родині? Пояснити їй, що відбулося, причому зробити це просто, нікого не обвинувачуючи. Допомогати дитині ставати дорослішою і самостійною, щоб у неї не склалася надмірна і нездорова залежність від вас. Одна з найбільш розповсюджених помилок – надмірна опіка матері над сином.

Питання про структуру родини – питання дуже важливе, і до нього потрібно відноситися цілком свідомо. Якщо батьки люблять своїх дітей і хочуть їх виховувати якнайкраще, вони будуть намагатися, і свої взаємні незгоди не доводити до розриву і тим не ставити дітей у скрутне становище.

Діти з неповної сім'ї часто відносяться до тренера з бойового хортингу як до другого батька, звертаються до нього з дрібними та важливими питаннями щодо додаткових тренувань, навчання у школі, спілкування з однолітками і старшими учнями. Тренеру з бойового хортингу слід знати ці психологічні особливості дітей, сприяти їхньому розвитку, намагатися розуміти їхні проблеми не тільки навчально-тренувального характеру, а й сімейні. Дуже часто з таких сімей діти є найбільш талановитими, схильними до виявлення вольових якостей як під час тренувань, так і у змагальній діяльності.

Роль батьків у розвитку юного спортсмена бойового хортингу. У гарних батьків виростають гарні діти. Як часто чуємо ми це твердження, часто важко пояснити, що ж це таке – гарні батьки.

Майбутні батьки думають, що гарними можна стати, вивчивши спеціальну літературу чи опанувавши особливими методами виховання. Безсумнівно, педагогічні і психологічні знання необхідні, але тільки одних знань мало. Чи можна назвати гарними тих батьків, які ніколи не сумніваються, завжди впевнені у своїй правоті, завжди точно уявляють, що дитині потрібно і що їй можна, які у кожному мить часу знають, як правильно підійти, і можуть з абсолютною точністю передбачати не тільки поведінку власних дітей у різних ситуаціях, але і їхнє подальше життя.

Батьки складають перше суспільне середовище дитини. Особистості батьків грають суттєву роль у житті кожної людини. Не випадково, що до батьків, особливо до матері, ми думкою звертаємося у важку хвилину життя. Разом з тим почуття, що офарблюють відносини дитини і батьків – це особливі почуття, відмінні від інших емоційних зв'язків. Специфіка почуттів, що виникають між дітьми і батьками, визначається головним чином тим, що турбота батьків необхідна для підтримки самого життя дитини. А батьківська любов – дійсно життєво необхідна потреба маленької людської істоти.

Перше й основне завдання батьків – створення в дитини впевненості у тому, що її люблять і про неї піклуються. Ніколи, ні при яких умовах у дитини не повинні виникати сумніви у батьківській любові. Сама природна і сама необхідна з усіх обов'язків батьків – це ставлення до дитини в будь-якому віці любовно й уважно.

У трагедії підліткового алкоголізму та підліткової наркоманії часто винні не люблячи своїх дітей батьки. Головна вимога до сімейного виховання – це вимога любові. Але тут дуже важливо розуміти, що необхідно не тільки любити дитину і керуватися любов'ю у своїх повсякденних турботах щодо догляду за нею, необхідно, щоб дитина відчувала, була впевнена, що її люблять.

Багато батьків вважають, що ні в якому разі не можна показувати дітям любов до них, думаючи що, коли дитина добре знає, що її люблять, це приводить до розпещеності, егоїзму. Потрібно категорично відкинути це твердження. Усі ці несприятливі особистісні риси виникають саме при недоліку любові, коли створюється деякий емоційний дефіцит, коли дитина позбавлена міцного фундаменту незмінної батьківської прихильності [48–62]. Вселяння дитині почуття, що її люблять і про неї піклуються, не залежить ні від часу, що приділяють дітям батьки, ні від того, виховується дитина вдома чи з раннього віку знаходиться в яслах і дитячому саду. Не пов'язано це і з забезпеченням матеріальних умов, з кількістю вкладених у виховання матеріальних витрат.

Більш того, не завжди видима дбайливість батьків, численні заняття, у які включається з їх ініціативи дитина, сприяють досягненню цієї самої головної виховної мети.

Глибокий постійний психологічний контакт із дитиною – це універсальна вимога до виховання, яка в однаковому ступені може бути рекомендована всім батькам, контакт необхідний у вихованні кожної дитини в будь-якому віці. Саме відчуття і переживання контакту з батьками дають дітям можливість відчувати й усвідомити батьківську любов, прихильність і турботу.

Основа для збереження контакту – щира зацікавленість в усьому, що відбувається в житті дитини, зацікавленість до її дитячих, нехай самих дріб'язкових і наївних, проблем, бажання зрозуміти, бажання спостерігати за всіма змінами, що відбуваються в душі та свідомості зростаючої людини. Цілком природно, що конкретні форми і прояви цього контакту широко варіюють, у залежності від віку й індивідуальності дитини. Але корисно замислитися і над загальними закономірностями психологічного контакту між дітьми і батьками в родині.

Контакт ніколи не може виникнути сам собою, його потрібно будувати з дитиною. Коли говориться про взаєморозуміння, емоційний контакт між дітьми і батьками, мається на увазі деякий діалог, взаємодія дитини і дорослого.

Діалог. Головне у встановленні діалогу – це спільний потяг до загальної мети, спільне бачення ситуацій, спільність у напрямі дій. Мова йде не про обов'язковий збіг поглядів і оцінок. Найчастіше точка зору дорослих і дітей різна, що цілком природно при розходженнях досвіду. Однак першорядне значення має сам факт спільної спрямованості до вирішення проблем. Дитина завжди повинна розуміти, якими цілями керується батько в спілкуванні з нею.

Дитина, навіть у найменшому віці, повинна стати не об'єктом виховних впливів, а союзником у загальному сімейному житті, навіть її творцем. Саме тоді, коли дитина бере участь у загальному житті родини, розділяючи всі її цілі та плани, зникає звичне виховання, поступаючись місцем справжньому діалогу.

Найбільш істотна характеристика діалогічного спілкування, що виховує, полягає у встановленні рівності позицій дитини і дорослого. Досягти цього в повсякденному сімейному спілкуванні з дитиною дуже важко. Звичайно стихійно виникла позиція дорослого – це позиція «над» дитиною. Дорослий має силу, досвід, незалежність – дитина фізично слабша, недосвідчена, цілком залежна. Всупереч цього батькам необхідно постійно прагнути до встановлення рівності.

Людина не повинна бути об'єктом виховання, вона завжди активний суб'єкт самовиховання. Батьки можуть стати володарями душі своєї дитини лише в тій мірі, у якій їм вдається розбудити в дитині потребу у власних досягненнях, власному вдосконаленні.

Вимога рівності позицій у діалозі спирається на той незаперечний факт, що діти роблять безсумнівний вплив, який виховує, і самих батьків. Під впливом спілкування з власними дітьми, включаючи в різноманітні форми спілкування з ними, виконуючи спеціальні дії у піклуванні за дитиною, батьки в значній мірі змінюються у своїх психічних якостях, їх внутрішній світ помітно трансформується.

Наївна думка, що, наглядаючи, контролюючи, повчаючи, прищеплюючи, викорінюючи, формуючи дітей, батько, зрілий, сформований, незмінний, не піддається впливу середовища, у якому виховує і дітей [63–77]. Рівність позицій у діалозі складається з необхідності для батьків постійно вчитися, бачити світ у самих різних його формах очима своїх дітей. Контакт із дитиною, як вищий прояв любові до неї, варто будувати, ґрунтуючись на постійному, безустанному бажанні пізнавати своєрідність її індивідуальності.

Прийняття. Крім діалогу для вселяння дитині відчуття батьківської любові необхідно виконувати ще одне надзвичайно важливе правило. Психологічною мовою ця сторона спілкування між дітьми і батьками називається прийняттям дитини.

Під прийняттям розуміється визнання права дитини на властиву їй індивідуальність, несхожість на інших, у тому числі несхожість на батьків. Приймати дитину – значить затверджувати неповторне існування саме цієї людини, із усіма властивими їй якостями. Насамперед, необхідно з особливою увагою відноситися до тих оцінок, які постійно висловлюють батьки в спілкуванні з дітьми.

Варто категорично відмовитися від негативних оцінок особистості дитини і властивих їй якостей характеру. На жаль, для більшості батьків стали звичними висловлення з відтінком образи до дітей.

Усім майбутнім і нинішнім батькам варто дуже добре зрозуміти, що кожне таке висловлення, яким би справедливим по суті воно не було, якою би ситуацією не викликалося, робить серйозну шкоду контакту з дитиною, порушує впевненість у батьківській любові.

Необхідно виробити для себе правило не оцінювати негативно саму дитину, а критикувати тільки невірну здійснену дію чи помилковий, необдуманий вчинок. Формула істинної батьківської любові, формула прийняття – це не «люблю, тому що ти – гарний», а «люблю, тому що ти є, люблю такого, який є». Але якщо хвалити дитину за те, що є, вона зупиниться у своєму розвитку. Треба хвалити і знати скільки у неї недоліків.

По-перше, виховує дитину не тільки прийняття, чи похвала осудження, виховання складається з багатьох інших форм взаємодії і народжується у спільному житті в родині. Тут же мова йде про реалізацію любові, про творення правильного емоційного фундаменту, правильної почуттєвої основи контакту між батьками і дитиною.

По-друге, вимога прийняття дитини, любові до такої, якою вона є, базується на визнанні і вірі у розвиток, а виходить, у постійне вдосконалювання дитини, на розуміння нескінченності пізнання людини, навіть якщо вона зовсім ще мала. Вмінню батьків спілкуватися без постійного осуду особистості дитини допомагає віра в усе те гарне й сильне, що є в кожній, навіть у самій неблагополучній, дитині.

Щира любов допоможе батькам відмовитися від фіксування слабостей, недоліків і недосконалостей, направить виховні зусилля на підкріплення всіх позитивних якостей особистості дитини, на підтримку сильних сторін душі, до боротьби зі слабостями і недосконалостями.

Оцінку не особистості дитини, а її дії і вчинків важливо здійснювати, змінюючи їхнє авторство. Дійсно, якщо назвати свою дитину недотепою, чи ледарем, важко очікувати, що вона щиро погодиться з вами, і навряд чи це змусить змінити її свою поведінку. А от якщо обговоренню піддався той чи інший вчинок при повному визнанні особистості дитини і твердженні любові до неї, набагато легше зробити так, що сама дитина оцінить свою поведінку і зробить правильні висновки [78–94]. Вона може помилитися і наступного разу, чи по слабості волі піти більш легким шляхом, але рано чи пізно «висота буде взята», а ваш контакт із дитиною від цього ніяк не постраждає, навпаки, радість від досягнення перемоги стане вашою загальною радістю.

Контроль за негативними батьківськими оцінками дитини необхідний ще і тому, що дуже часто за батьківським осудом йде невдоволення власним поведінням, дратівливість, втома, що виникли зовсім з іншого приводу. За негативною оцінкою завжди йде емоція осуду і гніву.

Прийняття дає можливість проникнення у світ глибоко особистісних переживань дітей. Сум, а не гнів, співчуття, а не мстивість – такі емоції істинно люблячої своєї дитини, що проймають батьків.

Незалежність дитини. Зв'язок між батьками і дитиною належить до найбільш сильних людських зв'язків. Чим більше складний живий організм, тим довше повинний він залишатися в тісній залежності від материнського організму.

Без цього зв'язку неможливий розвиток, а занадто раннє переривання цього зв'язку являє загрозу для життя. Людина належить до найбільш складних біологічних організмів, тому ніколи не стане цілком незалежною. Людина не може черпати життєві сили тільки із самого себе.

Людське життя – це розділене існування, головною ознакою якого є потреба зближення з іншою людською істотою. Разом з тим зв'язок дитини з її батьками внутрішньо конфліктний.

Якщо діти, підростаючи, все більш здобувають бажання віддалення цього зв'язку, батьки намагаються як можна довше його втримати. Батьки хочуть захистити молодь перед життєвими небезпеками, поділитися своїм досвідом, застерегти, а молоді хочуть придбати свій власний досвід, навіть ціною втрат, хочуть самі пізнати світ.

Цей внутрішній конфлікт здатний породжувати безліч проблем, причому проблеми незалежності починають виявлятися досить рано, фактично із самого народження дитини. Дійсно, обрана дистанція в спілкуванні з дитиною виявляється вже в тій чи іншій реакції матері на плач дитини.

А перші самостійні кроки, і перше «я – сам», вихід у більш широкий світ, пов'язаний з початком відвідування дитячого саду. Буквально щодня у сімейному вихованні батьки повинні визначати межі дистанції.

Рішення цього питання, іншими словами, надання дитині тієї чи іншої міри самостійності регулюється насамперед віком дитини, що здобувається нею у ході розвитку новими навичками, здібностями і можливостями взаємодії з навколишнім світом. Разом з тим багато чого залежить і від особистості батьків, від стилю їхнього відношення до дитини. Відомо, що родини дуже сильно розрізняються за тим чи іншим ступенем волі і самостійності, наданої дітям.

В одних родинях першокласник ходить у магазин, відводить у дитячий сад молодшу сестричку, їздить на заняття через усе місто. В іншій родині підліток звітує у всіх, навіть дрібних, вчинках, його не відпускають у походи і поїздки з друзями, охороняючи його безпеку. Він підзвітний у виборі друзів, усі його дії піддаються найсуворішому контролю.

Необхідно мати на увазі, що встановлювана дистанція пов'язана з більш загальними факторами, які визначають процес виховання, насамперед з мотиваційними структурами особистості батьків.

Відомо, що поведінка дорослої людини визначається досить великим і складним набором різноманітних збудників, що позначаються словом «мотив». В особистості людини всі мотиви вибудовуються у визначену, індивідуальну для кожного рухливу систему.

Одні мотиви стають визначальними, найбільш значимими для людини, інші – здобувають підлегле значення. Іншими словами, будь-яка людська діяльність може бути визначена через ті мотиви, що до неї спонукають [95–99]. Буває так, що діяльність збуджується декількома мотивами, іноді та сама діяльність викликається різними чи навіть протилежними за своїм психологічним змістом, мотивами.

Для правильної побудови виховання батькам необхідно час від часу визначати для самих себе ті мотиви, якими збуджується їхня власна виховна діяльність, визначати те, що рухає їх виховними умовами.

Дистанція, що стала переважною у взаєминах з дитиною в родині, безпосередньо залежить від того, яке місце займає діяльність виховання у складній, неоднозначній, часом внутрішньо суперечливій системі різних мотивів поведінки дорослої людини.

Тому варто усвідомити, яке місце в батьківській власній мотиваційній системі займе діяльність щодо виховання дитини.

Рекомендації для батьків юного спортсмена бойового хортингу

Всі успішні спортивні кар'єри починалися з правильного старту в дитинстві.

1. Шукайте те, що підійде найкраще вашій дитині. При виборі розділу бойового хортингу враховуйте не лише природні дані і характер дитини, але і її смаки і бажання. Звичайно, дошкільник або молодший школяр ще не дуже добре орієнтується в тонкощах бойового хортингу як спортивної дисципліни, але зрозуміти, подобається йому робити вправи, проводити двобої, боротися, він вже в змозі.

2. Слідкуйте за способом життя. Переконайтеся, що юний спортсмен встигає не тільки тренуватися і вчитися, але і відпочити, навіть погуляти. Якщо після тренування школяр змушений до півночі готуватися до контрольної, можливо, варто обговорити з вчителями дитини можливість гнучкої форми навчання.

3. Ретельно вибирайте клуб і тренера з бойового хортингу. Хороший тренер, керівник спортивної секції, гуртка – один з гарантів успіху. Тренер повинен вміти об'єктивно оцінювати можливості дитини, створювати рівні можливості для групи дітей, намагатися розкрити талант кожного. До речі, і критика, і мотивація – теж завдання тренера, а батькам варто спрямувати зусилля на створення комфортного тилу і забезпечення психологічної підтримки.

4. Пам'ятайте про радість. Звичайно, в бойовому хортингу більше роботи, ніж розваг, але задоволення від занять – найважливіший аспект спортивного життя юного спортсмена. Саме тому, наприклад, на тренуваннях для дошкільнят більше гри, ніж серйозних вправ, а мета перших змагань – не конкуренція і перемога, а можливість відчувати азарт, єднання з командою, захват від успіхів.

5. Ставте реалістичні цілі. Постійна вимога швидких і високих результатів без урахування індивідуального темпу може призвести до протилежного ефекту – втрати дитиною інтересу і віри в себе. І не забувайте хвалити навіть за незначні на перший погляд досягнення – абсолютна більшість дітей краще реагує на заохочення, а не на постійну критику і жорсткий тиск.

Як виростити чемпіона з бойового хортингу? Найважливіше для юного спортсмена – самодисципліна, і без підтримки сім'ї йому не обійтися. Адже, згідно Етичного кодексу бойового хортингу, належить суворо дотримуватися режиму, навчитися економити час, дорожити вільними хвилинами, правильно розподіляючи сили і можливості. Батьки дитини-спортсмена мають бути психологами, інтуїтивно знати, коли і як підтримати юного спортсмена.

У всіх бувають і спади, і поразки, кілька разів дитина в серцях може навіть казати, що залишить тренування. Але тренер має допомогти батькам, долучитися до справи налагодження психологічної рівноваги у дитини. Батькам треба сказати, що будуть важкі часи, їм доведеться жити надіями і мріями дитини. Але найбільша нагорода – бачити, як дитина йде до заповітної мети, як перемагає, і почути від тренера і суспільства слова вдячності за виховання достойного спортсмена, який захищає спортивну честь школи, свого спортивного клубу, області і навіть України.

Забезпечення духовних потреб юного спортсмена бойового хортингу

1. Виховання юного спортсмена і потреба в емоційному контакті

У людини як істоти суспільної існує своєрідна форма орієнтування – спрямованість на психічний образ іншої людини. Потреба «орієнтирів» в емоційному настрої інших людей і називається потребою в емоційному контакті.

Причому мова йде про існування двостороннього контакту, у якому людина відчуває, що сама є предметом зацікавленості, що інші співзвучні з її власними почуттями.

У такому співзвучному емоційному контакті і випробує кожна здорова людина свої навички незалежно від віку утворення, ціннісних орієнтацій.

Може трапитися так, що мета виховання дитини виявляється уставленою саме на доказ потреб емоційного контакту. Дитина стає центром потреби, єдиним об'єктом її задоволення. Прикладів тут безліч. Це і батьки, які з тих чи інших причин запобігають ускладненням, що випробують діти у контактах з іншими людьми, самотні, матері, бабусі, які присвятили увесь свій час онукам. Найчастіше при такому вихованні виникають великі проблеми.

Батьки несвідомо ведуть боротьбу за збереження об'єкта своєї потреби, перешкоджаючи виходу емоцій і прихильностей дитини за межі сімейного кола.

2. Виховання юного спортсмена і потреба сенсу життя

Великі проблеми виникають у спілкуванні з дитиною, якщо виховання стало єдиною діяльністю, що реалізує потребу сенсу життя. Потреба сенсу життя характеризує поведінку дорослої людини. Без задоволення цієї потреби людина не може нормально функціонувати, не можуть мобілізуватися усі її здібності в максимальному ступені. Задоволення такої здатності пов'язано з обґрунтуванням для себе змісту свого буття, з яким, практично прийнятним та заслуговуючим схвалення самою людиною, напрямом її дій. Чи значить це, що людина завжди усвідомлює загальний зміст своїх дій, свого життя? Очевидно ні, однак кожний прагне у разі потреби знайти зміст свого життя.

Задоволенням потреби сенсу життя може стати турбота про дитину. Мати чи батько, бабуся можуть вважати, що змістом їхнього існування є догляд за фізичним станом і вихованням дитини. Вони не завжди можуть це усвідомлювати, думаючи, що мета їхнього життя в іншому, однак щасливими вони почувають себе тільки тоді, коли вони потрібні. Якщо дитина, виростаючи, іде від них, вони часто починають розуміти, що життя втратило всілякий зміст. Яскравим прикладом тому служить мама, яка не бажає втрачати положення опікунки, що власноручно має п'ятнадцятирічного хлопця, зав'язує йому шнурки на черевиках, тому що він це завжди погано робить, виконує за нього шкільні завдання, щоб дитина не перевтомилася.

У результаті людина одержує необхідне почуття своєї необхідності, а кожен прояв самостійності сина переслідується з різкою завзятістю. Шкода такої самопожертви для дитини очевидна.

3. Виховання юного спортсмена і потреба досягнення

У деяких батьків виховання дитини збуджується так званою мотивацією досягнення. Мета виховання полягає в тому, щоб домогтися того, що не вдалося батькам з-за відсутності необхідних умов, чи тому, що самі вони не були досить здатними і наполегливими. Батько хотів стати юристом, але йому це не вдалося, нехай же дитина здійснить батьківську мрію. Мати мріяла грати на фортеп'яно, але умов для цього не було, і тепер дитині потрібно інтенсивно вчитися музиці. Подібна батьківська поведінка, неусвідомлена для самих батьків, здобуває елементи егоїзму. Ми хочемо сформулювати дитину за своєю подобою, адже вона продовжувач нашого життя.

Здавалося б, що, якщо єдиним чи основним мотивом виховання є потреба емоційного контакту, чи потреба досягнення, чи потреба сенсу життя, виховання проводиться на укороченій дистанції і дитина обмежується у своїй самостійності. При реалізації визначеної системи виховання, коли мотив виховання ніби відсувається від дитини, дистанція може бути будь-якою, це визначається вже не стільки особистісними установками батьків чи особливостями дітей, скільки рекомендаціями обраної системи.

Але проблема незалежності чітко виявляється і тут. Вона виглядає як проблема несвободи дитини у прояві властивих їй індивідуальних якостей.

Подібно цьому регулюючі виховання, дуже цінні мотиви батьків обмежують волю розвитку властивих дитині задатків, ускладнюють розвиток, порушуючи його гармонію, а іноді і спотворюючи хід виховання.

Мета і мотив виховання дитини – це щасливе, повноцінне, творче, корисне людям життя цієї дитини. На творення такого життя і повинно бути направлено сімейне виховання.

Деякі дитячі психологи Національної федерації бойового хортингу України (НФБХУ) намагалися простежити, як пов'язані риси характеру батьків з рисами характеру дитини. Вони думали, що особливості характеру чи поведінка батьків прямо проєктуються на поведінку дитини. Думали, що якщо мати виявляє схильність до туги, пригніченості, то в її дітей також будуть помітні такі ж здібності.

При більш пильному вивченні цього питання все виявилось значно складніше. Зв'язок особистості батьків і вихованих особливостей поведінки дитини не настільки безпосередній. Багато чого залежить від типу нервової системи дитини, від умов життя родини. Тепер зрозуміло, що та сама домінуюча риса особистості чи веління батька здатна у залежності від різних умов викликати і самі різні форми реагування, а надалі і стійкої поведінки дитини.

Наприклад, різка, запальна, деспотична мати може викликати у своєї дитини як аналогічні риси – брутальність, нестриманість, так і прямо протилежні, а саме: пригніченість, боязкість.

Зв'язок виховання з іншими видами діяльності, підпорядкування виховання тим чи іншим мотивам, а так само місце виховання цілісної особистості людини – усе це і додає вихованню кожного з батьків особливого, неповторного, індивідуального характеру.

Саме тому батькам, що хотіли б виховувати свою дитину не стихійно, а свідомо, необхідно почати аналіз виховання своєї дитини з аналізу самих себе, з аналізу особливостей своєї власної особистості. У такому разі постануть питання:

1. Конфлікт поколінь – вічна проблема сімейного виховання.
2. Методи, якими користаються батьки, не завжди вибираються правильно.
3. Усе своє життя батьки повинні, підкорити вихованню дітей.
4. Карати дітей необхідно, але помірковано.

Час від часу з'являються повідомлення про племена, у яких підлітки не знають конфліктів з дорослими. У застиглому, окостенілому суспільстві, де жорстко дотримуються древніх традицій та укладу життя, просто не залишається місця для міжпоколінних зіткнень.

Таке трапляється в племенах Південної Америки, Африки, Австралії, що проживають у важкодоступних районах, майже не торкнутих сучасною цивілізацією. В усякім суспільстві, що розвивається, природна зміна поколінь виявляється не тільки наступністю, але і боротьбою нового зі старим, того, що народжується, з відживаючим.

Людство розвивається нерівномірно. У періоди затишку, відносної стабільності громадського життя підлітки не настільки різко вибивалися з її колії і без особливої напруги включалися в неї. І зовсім інакше поводяться підлітки у періоди бурхливого розвитку суспільства, ламання звичного способу життя.

Темп перетворення життя надзвичайно прискорився. Перехід від полювання і скотарства до землеробства відбувався протягом тисячі років, а від аграрного суспільства до індустріального протягом сотень років. Зараз стрімко набирає темпи науково-технічна революція. За своїми наслідками вона перевершила промислову.

Протягом максимум десятків років відбудуться радикальні зміни в продуктивних силах, що не зможе не зробити впливу на соціальні проблеми. Упровадження комп'ютерів не тільки у виробництво, але й у побут змінить спосіб життя, звичаї, вплине на культуру. Корінні зміни в технології виробництва стрімкі і неминучі.

Чим швидше розвивається суспільство, тим помітніше розходження між поколіннями, тим складніше форми наступності. Нове покоління неминуче попадає в інші умови життя, ніж їхні батьки. Молоді неминуче в більшому ступені втягуються у процес перетворення. Але це зовсім не означає, що молодим легше жити.

Молодь охоче сприймає, наприклад, волю вибору професії, супутника життя, але це вимагає від них більшої відповідальності, самостійності.

Для правильного вибору однієї волі мало, необхідний і життєвий досвід, якого ще недостатньо. Досвід батьків народився в інших умовах і не завжди може ефективно застосовуватися в нових. Необхідно розуміти, що з минулого має потребу в дбайливому збереженні, а що необхідно перебороти.

Тиск старших неминує народжує протест. Чим сильніше тиск, тим гостріше конфлікт. Як ж особливості нинішньої ситуації загострюють проблему батьків і дітей? Раптово воля сп'яняє, кружляє голову. Багато чого з того, що раніше було не можна, – тепер можна. Соціально незрілі підлітки виступають свідками катастрофи старих норм. До цього важко звикнути зрілій людині зі сформованим світоглядом.

Родина є первинною і найбільш чутливою до суспільних змін соціальною структурою. Виховання дітей проходить не тільки дома, але й у дитячих яслах, садках, школах. Навчання дітей цілком взяли на себе навчальні заклади. Розваги і відпочинок все більше проходять поза мешканням дітей. Розпад трьохпоколінної родини ускладнює передачу моральних цінностей, послаблює контроль старших над молодшими.

Цьому сприяє і розвиток суспільного транспортування традицій. Діти легко пересуваються за межі досяжності родини. Ясельне виховання, забезпечуючи дитині догляд і харчування, не може компенсувати батьківської любові і ласки. І це також стає однією з причин нечутливості дітей.

У минулому родина працювала, як єдина. Спільна праця батьків і дітей дозволяла природно вирішувати питання трудового виховання. Тепер основна робота проводиться поза контролем всієї родини. Діти не бачать і мало чують про працю своїх батьків. Часом вони навіть не знають, чим займаються їхні батьки.

Нестабільність родини підтримується економічною незалежністю чоловіків і ускладненням взаємних вимог. На перший план виходять не економічні, а емоційні стимули. Чим освіченіша людина, тим вище й складніше рівень її вимог. Емоційна напруга торкнулася не тільки дорослих. З ранніх років дітей переслідує конкуренція: конкурси в престижні класи, спеціалізовані школи, спортивні секції. Навіть спорт втратив свій чисто ігровий й оздоровчий характер.

Відсутність одного з батьків ускладнює виховання дітей, але й у повних родинах діти часто обділені батьківською увагою. Якщо обоє батька не хочуть поступатися своїми професійними інтересами, то, зайняті на роботі, завантажені домашніми справами, вони менше часу приділяють дітям. Залишки вільного часу з'їдає побут.

Спільний перегляд телепередач – нерівноцінний еквівалент спілкування і навіть не заміняє спільного відвідування кіно чи театру.

Зміна соціального середовища завжди виявляла недостатність традиційної системи виховання, і це давало привід говорити про труднощі виховання, про те, що раніш усе було легше й простіше. Там, де форми виховання не відстають від відповідних соціальних умов, труднощів немає чи їх значно менше.

Складність у наступності досвіду поколінь полягає в тому, що дітям доводиться опановувати тими знаннями і спеціальностями, що були недоступні їх батькам. Тому тут не може йти мова про пряму передачу професійного досвіду.

Молодим доводиться діяти в умовах, коли старий досвід не тільки не допомагає, але навіть заважає. Приймати рішення треба самостійно. Це вимагає великої гнучкості, пластичності, рухливості.

На перший план виходить не покора, а виховання самостійності, ініціативи. Не випадково ставиться питання про шкільне і студентське самоврядування. Найважливішими якостями особистості стають почуття гідності і формування соціальної відповідальності.

Сучасна сім'я і погляд на бойовий хортинг. Не тільки сама дитина, а й сім'я як соціальна одиниця в своєму розвитку проходить через якісь труднощі, іноді переживаючи і серйозні кризові моменти. У деяких випадках труднощі, які спостерігаються в розвитку дитини, є відображенням проблем сім'ї, ознакою порушення нормальних сімейних відносин. І щоб допомогти дитині, треба перш за все допомогти її сім'ї. Сучасна сім'я багато в чому відрізняється від сім'ї минулого. Багато сьогодні говориться про її хитке, вразливе, кризове становище. Занадто часто сьогоднішні сім'ї розпадаються, а серед тих, які все-таки зберігаються, багато переживають внутрішні колізії і конфлікти.

Звичайно, вплив сімейних колізій, розпаду сімей на дитину може бути дуже сильним, особливо у тому випадку, якщо батьки не зможуть уберегти дитину від сварок і взаємних образ. Нерідко можна чути, що сьогоднішня сім'я вже зжила себе, і що її необхідно було б чимось замінити. Але, незважаючи на втрати і кризові ситуації, які доводиться переживати і долати сім'ї, пристосовуючись до нових суспільних умов, значення її не зникає, а скоріше навіть зростає. Не доводиться сумніватися в тому, що сім'я, як правило, є найкращим середовищем для виховання дітей, а часто і міцним емоційним притулком для дорослих. Зусилля допомогти сім'ї у вирішенні її економічних, соціальних та інших проблем є в даний час більш доречними, ніж розмови, які засуджують сім'ю.

Однак, не можна проходити повз важкого морального збитку, що завдається дитині постійними сварками, грубістю, докорами, взаємними звинуваченнями батьків. За всяку ціну зберегти сім'ю заради дитини – це не завжди найкраще рішення для дітей.

Але якщо її вдасться оновити, створити для дитини спокійну обстановку, задовольнити її найелементарніші емоційні потреби, то ця сім'я може забезпечити юному спортсмену не тільки щасливе дитинство, а й з'явиться хорошим прикладом правильного виконання батьківських обов'язків, що стане в нагоді йому в майбутньому житті.

Висновок. В даний час завдання виховання стали більш складними. Справа в тому, що у всіх сферах життя відбуваються сьогодні різкі зміни. Протягом життя одного покоління повністю змінився спосіб життя людей. Якщо раніше батьки готували своїх дітей для вступу у світ, який вони добре знали, який був таким же, як і той, в якому вони жили самі, де діяли ті ж самі закони і вимоги, то сьогоднішні батьки готують своїх дітей для вступу в життя, якого вони не можуть знати і передбачувати, про вимоги якого вони не мають поняття.

Недостатньо сьогодні дати дітям одні лише готові знання: через двадцять–тридцять років вони, можливо, не матимуть ніякої ціни; прищеплені навички та вміння їх теж навряд чи виручать, тому що в корені зміниться все виробництво і весь спосіб життя.

Здається, що тут є тільки один вихід: вчити дитину з малих років самостійному, творчому мисленню, що допомагає знаходити нові рішення в нових ситуаціях, навчати юного спортсмена критично ставитися до чужих поглядів і думок, бути терпимим до думки інших, але принциповим і вимогливим до себе самого. Виховання дитини, яка займається бойовим хортингом, сьогодні повинно стати чимось більшим, ніж простою передачею готових знань, умінь, навичок і стилю поведінки.

Справжнє виховання юного спортсмена бойового хортингу сьогодні – це постійний діалог тренера з дитиною, у процесі якого дитина все в більшій мірі освоює здатність до прийняття самостійних рішень, вчиться перемагати себе, готується до змагань свідомо, що допоможе юному спортсмену стати повноправним членом суспільства, наповнить його життя сенсом.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота в напрямі вивчення методів виховання юних спортсменів у різних за структурою сім'ях планується з метою поліпшення культури спортивної діяльності за підтримки сім'ї, укріплення здоров'я, стабільних навичок самоконтролю та психічної саморегуляції юних спортсменів бойового хортингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
2. Бабурнич С. А. Адаптивний напрям бойового хортингу для осіб з інвалідністю, визначення та оцінка фізичної працездатності, аеробної продуктивності і толерантності до навантажень / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Близнюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 565–579.
3. Бабурнич С. А. Зародження принципів бойового хортингу в українській культурі воїнів-захисників Батьківщини / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 758–774.
4. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
5. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу / С. М. Бадьора, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 334–346.
6. Близнюк О. В. Бойовий хортинг у шкільній програмі з фізичної культури для учнів молодших і середніх класів / О. В. Близнюк, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 406–420.
7. Вехтєв В. В. Бойовий хортинг у забезпеченні рухової активності дошкільнят і молодших школярів / В. В. Вехтєв, Е. А. Єрмоєнко, М. Г. Вознюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 375–388.
8. Вознюк М. Г. Бойовий хортинг як цілісний і ефективний вид єдиноборства / М. Г. Вознюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтєв // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 739–757.
9. Вознюк М. Г. Декларація бойового хортингу та соціально-біологічні основи виду спорту / М. Г. Вознюк, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 807–824.
10. Вознюк М. Г. Основи здоров'язберігальної педагогіки бойового хортингу і моніторинг підготовленості спортсменів / М. Г. Вознюк, Е. А. Єрмоєнко, І. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 454–470.
11. Грек Т. В. Гармонізація ціннісних переконань юного спортсмена бойового хортингу у сімейному виховному середовищі / Т. В. Грек, Е. А. Єрмоєнко, М. М. Дорошенко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 125–142.
12. Гречаний О. М. Методичні розробки для проведення уроків фізичної культури з елементами бойового хортингу в закладі загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко, А. А. Мазур // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 421–436.
13. Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / В. Л. Грищук, Е. А. Єрмоєнко // Шляхи удосконалення професійних

компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 537–544.

14. Демчук С. Р. Бойовий хортинг як сучасний і популярний вид спорту в Україні / С. Р. Демчук, Е. А. Єрмоєнко, І. Р. Ільницький // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 790–806.

15. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.

16. Дорошенко М. М. Вправи для розвитку правильного дихання у юних спортсменів бойового хортингу / М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 342–357.

17. Дорошенко М. М. Планування обсягу та інтенсивності фізичних вправ бойового хортингу в процесі самостійної тренувальної роботи / М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 489–508.

18. Єрмоєнко В. Е. Лікарський контроль спортивної діяльності в системі бойовому хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 531–545.

19. Єрмоєнко В. Е. Оздоровчий ефект фізичних вправ бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 322–341.

20. Єрмоєнко В. Е. Різновиди тестових ізометричних навантажень та оцінка фізичної підготовленості спортсменів бойового хортингу різного віку / В. Е. Єрмоєнко, О. В. Близнюк, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 612–624.

21. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – система вдосконалення особистості : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ: ГС «НФБХУ», 2020. – 514 с.

22. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у програмі позакласних занять для школярів 10–11 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 112 с.

23. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання здобувачів вищої освіти : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 249 с.

24. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як традиційний оборонний звичай особистості та соціальна опора українського суспільства / Е. А. Єрмоєнко, Р. В. Зуб // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 720–738.

25. Єрмоєнко Е. А. Дозування вправ та організація позакласних занять з бойового хортингу для школярів 7 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 113 с.

26. Єрмоєнко Е. А. Визначення фізичної працездатності спортсменів бойового хортингу за тестом PWC-170 та показником максимального споживання кисню / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 580–595.

27. Єрмоєнко Е. А. Виховний ідеал як орієнтир педагога з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 162–181.

28. Єрмоєнко Е. А. Воля до перемоги як фундамент бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 283–300.
29. Єрмоєнко Е. А. Духовне виховання та спортивно-прикладна підготовка учнів бойового хортингу на козацько-лицарських історичних традиціях українського народу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 775–789.
30. Єрмоєнко Е. А. Історичне підґрунтя та філософські передумови виникнення бойового хортингу в Україні / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 644–659.
31. Єрмоєнко Е. А. Засоби тренування в бойовому хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ: ГС «НФБХУ», 2020. – 267 с.
32. Єрмоєнко Е. А. Зміст програми позакласних занять з бойового хортингу основного рівня навчання для школярів 5 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 111 с.
33. Єрмоєнко Е. А. Критерії відбору учнів з ослабленим здоров'ям для занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 546–564.
34. Єрмоєнко Е. А. Методи і зміст тренувальних навантажень програми позакласних занять з бойового хортингу для школярів 6 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 106 с.
35. Єрмоєнко Е. А. Методика підвищення навантажень і проведення позакласних занять з бойового хортингу для учнів 9 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 108 с.
36. Єрмоєнко Е. А. Організація тренувань спортсменів бойового хортингу в оздоровчому режимі / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 358–374.
37. Єрмоєнко Е. А. Основні принципи проведення позакласних занять з бойового хортингу для школярів 11 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 94 с.
38. Єрмоєнко Е. А. Особливості виховання юних спортсменів бойового хортингу в різних за структурою сім'ях / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 143–161.
39. Єрмоєнко Е. А. Спортивне тренування в бойовому хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 141 с.
40. Єрмоєнко Е. А. Структура процесу навчання і тренування спортсменів бойового хортингу в режимі збереження здоров'я / Е. А. Єрмоєнко, Д. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 471–488.
41. Єрмоєнко Е. А. Тренувальні методики бойового хортингу для навчання безпечному падінню школярів на уроках фізичної культури / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 437–453.
42. Єрмоєнко Е. А. Умови збільшення функціональних резервів організму школярів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 389–405.
43. Єрмоєнко Е. А. Фізична культура спортсмена бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–

- 05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 61–80.
44. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
45. Єрмоєнко Е. А. Хронологія розвитку бойового хортингу як національного виду спорту в Україні / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 682–698.
46. Єрмоєнко Е. А. Ціннісні орієнтації спортсменів бойового хортингу на здоровий спосіб життя / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 25–42.
47. Зверев А. В. Інноваційні підходи до освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу / А. В. Зверев, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 43–60.
48. Кайдаш О. Ю. Бойовий хортинг і мотиви фізичного виховання спортсменів / О. Ю. Кайдаш, Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 81–96.
49. Карасевич С. А. Бойовий хортинг та біологічне значення рухової активності спортсменів / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Близнюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 245–264.
50. Карасевич С. А. Оцінка здоров'я і формування характеру спортсмена бойового хортингу / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 97–124.
51. Карасевич С. А. Програма формування в учнів і педагогів системи знань з теорії та методики бойового хортингу / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, І. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 625–643.
52. Коломоєць Г. А. Бойовий хортинг і принципи формування духовно-моральної вихованості учнів / Г. А. Коломоєць, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Деревянко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 776–793.
53. Кузора І. В. Методика проведення спеціальних тестів для визначення фізичної працездатності спортсменів бойового хортингу / І. В. Кузора, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Шило // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 596–611.
54. Кукушкін К. М. Виховне та оздоровче призначення програми бойового хортингу / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко, І. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 10–24.
55. Митрофанов О. С. Бойовий хортинг – видатна воїнська традиція українського народу / О. С. Митрофанов, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 699–719.
56. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби / О. І. Остапенко, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 638–652.
57. Петрочко Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрочко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.

58. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.
59. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.
60. Сазонова Т. В. Елементи здорового способу життя у системі бойового хортингу / Т. В. Сазонова, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Каменюка // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 202–223.
61. Самоха Д. М. Бойовий хортинг та здоров'яорієнтований світогляд учнів / Д. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, Р. В. Кібілицький // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 182–201.
62. Самоха Д. М. Козацько-лицарське походження та історія становлення системи бойового хортингу / Д. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 660–681.
63. Самоха І. М. Профілактика шкідливих звичок особистості у системі бойового хортингу / І. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, Р. В. Кібілицький // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 224–244.
64. Сокол Є. М. Бойовий хортинг як середовище здорового способу життя / Є. М. Сокол, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 265–282.
65. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг як система морально-етичного виховання особистості / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрмоєнко, І. В. Суліма, С. С. Полторацький // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 40–49.
66. Чаплигін В. П. Бойовий хортинг та здоров'я людини у системі інтердисциплінарних досліджень / В. П. Чаплигін, Е. А. Єрмоєнко, З. М. Діхтяренко, Т. П. Короткова // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 135–143.
67. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.
68. Шаповалов Б. Б. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я / Б. Б. Шаповалов, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 315–322.
69. Шевчук І. В. Форми організації навчання та класифікація методів тренування в бойовому хортингу / І. В. Шевчук, Е. А. Єрмоєнко, М. Г. Вознюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 301–321.
70. Шукалюк Ю. С. Фізичне самовиховання та самовдосконалення спортсменів бойового хортингу і контроль у процесі занять / Ю. С. Шукалюк, Е. А. Єрмоєнко, С. В. П'ятиков // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 509–530.
71. Savchenko A. Combat horting – educational practice for young people / A. Savchenko, E. Yeromenko // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.
72. Eduard Yerimenko (2014). Military–patriotic program and applied horting. FOFUM MEN.

73. Faleev, R. G., Yeromenko, E. A. (2020). *Osnovy khortyng fekhturnia* [Basics of horting fencing]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 83 p. Kyiv: GS "NFBHU".
74. Yeromenko, E. A. (2020). *Dozuvannia vprav ta organizatsia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia shkoliariv 7 klasiv* [Dosing of exercises and organization of extracurricular classes in combat horting for 7th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 113 p. Kyiv: GS "NFBHU".
75. Yeromenko, E. A. (2021). *Dytyacho-yunatska sportyvna shkola u vprovadzhenni boyovogo khortyngu* [Children's and youth sports school in the implementation of combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 225 p. Kyiv: GS "NFBHU".
76. Yeromenko, E. A. (2021). *Fizychne vykhovannia kursantiv u protsesi zaniat boyovym khortyngom* [Physical education of cadets in the process of combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 260 p. Irpin.
77. Yeromenko, E. A. (2021). *Fizychne vykhovannia uchniv pochatkovykh klasiv zasobamy boyovogo khortyngu* [Physical education of primary school students by means of combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 107 p. Kyiv: GS "NFBHU".
78. Yeromenko, E. A. (2020). *Formy i metodyka vykladannia boyovogo khortyngu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 7 klasiv* [Forms and methods of teaching combat horting in a physical education class for 7th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 137 p. Kyiv: GS "NFBHU".
79. Yeromenko, E. A. (2021). *Khortyng – natsionalne boyove mystetstvo Ukrainy* [Horting is the national martial art of Ukraine]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 488 p. Kyiv: GS "NFBHU".
80. Yeromenko, E. A. (2021). *Medyko-pedahohichni aspekty fizychnoi pidhotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu* [Medical and pedagogical aspects of physical training of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 298 p. Irpin.
81. Yeromenko, E. A. (2021). *Menedzhment boyovogo khortyngu* [Combat horting management]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 148 p. Kyiv: GS "NFBHU".
82. Yeromenko, E. A. (2020). *Metodyka provedennia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia uchniv molodshogo shkilnogo viku 3–4 klasiv* [Methods of conducting extracurricular classes in combat horting for primary school students of 3-4 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 104 p. Kyiv: GS "NFBHU".
83. Yeromenko, E. A. (2021). *Osnovy pobudovy trenuvalnoho protsesu v boyovomu khortyngu* [Fundamentals of building a training process in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 596 p. Irpin.
84. Yeromenko, E. A. (2021). *Osnovy vykladannia khortyngu v dytyacho-yunatskykh sportyvnykh shkolakh* [Basics of teaching horting in children's and youth sports schools]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 148 p. Kyiv: GS "NFBHU".
85. Yeromenko, E. A. (2021). *Osoblyvosti tekhniko-taktychnoi pidhotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu vysokoi kvalifikatsii* [Features of technical and tactical training of highly qualified combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 466 p. Irpin.
86. Yeromenko, E. A. (2020). *Programa pochatkovogo rivnia navchannia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia shkoliariv 1 klasiv* [The program of the initial level of training of extracurricular classes on combat horting for schoolchildren of 1 classes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 87 p. Kyiv: GS "NFBHU".
87. Yeromenko, E. A. (2021). *Problemy ta perspektyvy rozvytku boyovogo khortyngu v Ukraini* [Problems and prospects of combat horting development in Ukraine]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 147 p. Kyiv: GS "NFBHU".
88. Yeromenko, E. A. (2021). *Sportyvna diyalnist u systemi boyovogo khortyngu* [Sports activities in the system of combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 523 p. Kyiv: GS "NFBHU".
89. Yeromenko, E. A. (2021). *Struktura programy sportyvnoi sektsii z boyovogo khortyngu dlia zdobuvachiv vyschoi osvity* [The structure of the program of the sports section on combat horting for graduates]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 255 p. Irpin.
90. Yeromenko, E. A. (2021). *Struktura programy zaniat z khortyngu dlia zdobuvachiv vyschoi osvity* [The structure of the program of horting classes for higher education]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 64 p. Kyiv: GS "NFBHU".
91. Yeromenko, E. A. (2021). *Systema obliku trenuvalnykh navantazhen u boyovomu khortyngu* [Training load accounting system in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 466 p. Kyiv: GS "NFBHU".

92. Yeromenko, E. A. (2021). Teoretyko-metodychna kompetentnist trenera-vykladacha z boyovogo khortyngu [Theoretical and methodological competence of a trainer-teacher in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 506 p. Kyiv: GS "NFBHU".

93. Yeromenko, E. A. (2021). Trenovalni zasoby systemy boyovogo khortyngu [Training means of combat horting system]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 668 p. Irpin.

94. Yeromenko, E. A. (2021). Udoshkonalennia profesiynykh kompetentnostei trenera-vykladacha z boyovogo khortyngu [Improving the professional competencies of a coach-teacher in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 274 p. Irpin.

95. Yeromenko, E. A. (2021). Vprovadzhennia dytyachoho gurta z boyovogo khortyngu dlia molodshykh shkolariv u zakladi zahalnoi serednioi osvity [Introduction of a children's circle on combat horting for junior schoolchildren in a general secondary education institution]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 102 p. Kyiv: GS "NFBHU".

96. Yeromenko, E. A. (2021). Zagalna kharakterystyka sportyvnoho trenuvannia v boyovomu khortyngu [General characteristics of sports training in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 519 p. Kyiv: GS "NFBHU".

97. Yeromenko, E. A. (2021). Zasoby navchannia v boyovomu khortyngu [Means of training in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 519 p. Kyiv: GS "NFBHU".

98. Yeromenko, E. A. (2021). Zasoby vyvchennia pryomiv boyovogo khortyngu [Means of studying the techniques of combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 663 p. Irpin.

99. Yeromenko, E. A. (2021). Zavdannia ta zmist pidhotovky ditei i molodi zasobamy boyovogo khortyngu [Tasks and content of training children and youth by means of combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 428 p. Kyiv: GS "NFBHU".

Yeromenko E. A.

University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Providing the spiritual needs of a young athlete in combat horting in the process of family upbringing

***Abstract.** This scientific article analyzes aspects of providing spiritual needs of a young athlete in horticulture in the process of family education, education of young athletes in combat horting in different families, methods and forms of training athletes using modern national sport of combat horting and approaches to determining the essence, content and tasks of family education of young athletes. The directions and criteria of raising a child in a family are considered. It is emphasized that deep constant psychological contact with a child is a universal requirement for upbringing, which can be equally recommended to all parents, contact is necessary in the upbringing of every child at any age. The very feeling and experience of contact with parents give children the opportunity to feel and realize parental love, affection and care. It is proposed to expand the sections of the training program on general and special endurance, speed and strength qualities, to use methods of training highly qualified combat horting athletes, but with the involvement of parents in the process of training young combat horting athletes. It is noted that the most important characteristic of dialogic educating communication is to establish equality of positions of the child and adult. It is very difficult to achieve this in everyday family communication with a child. Usually the position of an adult arose spontaneously – it is a position "above" the child. An adult has strength, experience, independence – the child is physically weaker, inexperienced, completely dependent. Contrary to this, parents need to constantly strive to establish equality. The directions of increasing the efficiency of the educational process with the involvement of the parent team of the sports section are shown. Recommendations for the use of tools and methods to meet the spiritual needs of a young athlete in horticulture in the process of family education and training of young athletes in different families, using specific family relationships and involving students and teachers of sports sections and clubs.*

***Key words:** spiritual needs, combat horting, family upbringing, young athletes, training of athletes, parental example.*

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, англійською та російською мовами)

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоєнко

Підписано до друку 12.01.2021 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 182,49

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0239
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**